СТРАТЕГИЯ

НА ОБЛАСТ БЛАГОЕВГРАД

ЗА РАВЕНСТВО, ПРИОБЩАВАНЕ И УЧАСТИЕ НА РОМИТЕ

Утвърдил:

НИКОЛАЙ ШУШКОВ

Областен управител на област с административен център Благоевград

В Ъ В Е Д Е Н И Е

Стратегия на област Благоевград за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030), наричана по-нататък Стратегията, е рамков документ, който задава насоките за изпълнение на политиките за социално-икономическо приобщаване и участие на ромите, като се съобразява с Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030). Документът ще отчете научените уроци и ще надгражда постигнатото в периода на изпълнение на Областната стратегия за интегриране на ромите (2012-2020).

Названието „роми“ се използва като общ термин, като включва групи от хора, които имат повече или по-малко сходни, но не едни и същи културни и социални характеристики. Самоопределянето им може да бъде различно. Трайна тенденция е част от хората, които околното население възприема като роми да се самоопределят като българи, турци, румънци и т.н. Не всички роми са обект на социално изключване, но всички те могат да станат обект на дискриминация и да бъдат лишени от права. Стратегията прилага общ и целенасочен интегриран подход към гражданите в уязвимо положение от ромски произход и оказване на подкрепа и за лица в неравностойно положение от други етнически групи.

Обхват:

Стратегията определя областната рамка и параметрите на равенство, приобщаване и участие на ромите във всяка от общините на територията на областта. В географско отношение тя покрива четиринадесетте общини на територията на област Благоевград.

Визия:

Стратегията на област Благоевград за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) цели да осигури интеграция на общности и индивиди, пълноценна реализация и грижа за хората от маргинализирани групи. Да се преодолее маргинализацията, като акт, чрез който някой или нещо се игнорира, отделя или изключва от определена ситуация.

Приоритетните направления на Стратегията на област Благоевград за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на основни критични проблеми на жителите в областта.

ДЕМОГРАФСКА КАРТИНА

Възрастовата структура на населението е силно влошена – намалява броя на жените в детеродна възраст, а възпроизводството е с отрицателен естествен прираст. Наблюдава се интензивна миграция, насочена предимно към големите икономически центрове на страната и

чужбина. Тенденцията е напускане от малките общини на младите хора, които са в активна работоспособна и репродуктивна възраст, търсещи реализация на пазара на труда.

Население към 31.12.2020 г. за област Благоевград по общини, местоживеене и пол:

Област Общини	Общо			В градовете			В селата		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Общо за страната	6 916 548	3 349 715	3 566 833	5 043 186	2 416 899	2 626 287	1 873 362	932 816	940 546
Благоевград	301 138	146 369	154 769	181 513	86 646	94 867	119 625	59 723	59 902
Банско	13 006	6 271	6 735	11 923	5 750	6 173	1 083	521	562
Белица	9 099	4 470	4 629	2 936	1 429	1 507	6 163	3 041	3 122
Благоевград	74 452	35 605	38 847	68 179	32 350	35 829	6 273	3 255	3 018
Гоце Делчев	29 686	14 370	15 316	18 269	8 631	9 638	11 417	5 739	5 678
Гърмен	14 726	7 286	7 440	-	-	-	14 726	7 286	7 440
Кресна	5 214	2 690	2 524	3 335	1 688	1 647	1 879	1 002	877
Петрич	48 593	23 682	24 911	26 933	12 826	14 107	21 660	10 856	10 804
Разлог	18 966	9 174	9 792	11 267	5 410	5 857	7 699	3 764	3 935
Сандански	36 893	17 747	19 146	24 932	11 804	13 128	11 961	5 943	6 018
Сатовча	14 127	7 008	7 119	-	-	-	14 127	7 008	7 119
Симитли	12 999	6 493	6 506	6 222	3 127	3 095	6 777	3 366	3 411
Струмяни	4 811	2 359	2 452	-	-	-	4 811	2 359	2 452
Хаджидимово	8 914	4 486	4 428	2 409	1 197	1 212	6 505	3 289	3 216
Якоруда	9 652	4 728	4 924	5 108	2 434	2 674	4 544	2 294	2 250

Прогнозните стойности на Националния статистически институт за област Благоевград са до 2080 година са населението да достигне 161 902 човека, като от тях 80 317 ще бъдат мъже, а 81 585 жени. Краткосрочната прогноза до 2030 година, за периода на настоящата Стратегия, също е стряскаща. Очаква се населението на област Благоевград да достигне 287439 човека, от

тях 139560 мъже и 147879 жени, което означава, че за десет години ще намалее с близо 19000 човека (18931 – по прогнозни данни на НСИ). Наблюдава се отрицателен естествен прираст от 7,6 % за областта.

Съвременния начин на живот води до покачване на възрастта при раждане на първо дете, която за страната е средно 27,5 години, а за област Благоевград е 27,2 години.

Независимо, че в ромските общности все още съществува традиция за ранни бракове и борбата на всички общини и институции за ограничаване на ранна бременност и т.н. гледане на деца от деца продължава.

Закриването на детски градини и училища в селата, подтиква родителите да търсят нови варианти за приближаване до детски и учебни заведения, които да спестят ежедневното пътуване с автобуси на децата и учениците.

Население в риск от бедност или социално изключване (по данни на НСИ за 2019 г.) са 30,5% от населението на областта, или 92 300 човека. Оказва се, че лица живеещи в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност на територията на област Благоевград са близо 8,4% от населението или 14 100 човека.

Подобряването на икономическото развитие в областта би довело до частично решаване на проблемите. Необходима е целенасочена държавна политика за развитието на селата и малките градове, в противен случай тенденцията към депопулация ще продължи.

НОРМАТИВНИ ОСНОВАНИЯ

Стратегията на област Благоевград за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) е разработена в изпълнение на Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030).

Тя е съобразена и приведена в съответствие с набелязаните цели, приоритети и мерки за подобряване за равенство, приобщаване и участие на ромите, заложени в българското и европейското законодателство.

Закон за защита от дискриминация, Закон за равнопоставеност на жените и мъжете, Закона за закрила на детето, Конвенцията за правата на детето от 1989 г., Закона за предучилищното и училищното образование, Наредбата за приобщаващото образование, Програма за образование 2021-2027 г., Закон за здравето, Закон за интеграция на хора с увреждания, Закон за социалните услуги, Закон за собствеността и др.

АНАЛИЗ

На територията на област Благоевград има 14-сет общини, които имат различни профили, по икономически, социален и етнически признаци. Едни от тях изпитват затруднения при осъществяване на интеграционните политики поради липса на средства и възможности за реализация на проекти в тази насока и отделяне на внимание на други по-належащи нужди за

цялото население. Високите нива на икономически неравенства между самите общини само по себе си води до проблеми. Негативните демографски процеси, повишаването на дела на лицата в риск от бедност или социално изключване, ниските нива на цифрови умения, от една страна, и недостатъчната финансова и кадрова обезпеченост, от друга, водят до трудности при изпълнение на интеграционните политики на територията на областта. Експертите на общинско и областно ниво, нямат много възможности и механизми да работят на терен в и с ромската общност. Нужно е по-тясно сътрудничество с ромските общности и по-задълбочено познаване на ромската култура и манталитет. Особена помощ оказват изявени ромски лидери, които са пример за подражание, имат уважението на съгражданите си и са в добра комуникация с институциите. Не малка е ролята на добре образовани, работещи и професионално реализирани роми, които чрез добрия пример работят за премахване на нагласи и предразсъдъци в обществото по отношение на този етнос.

НПО-та участват активно в Областният съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси. По места има местни и Национално представени ромски организации, които са партньор и/или инициатор при решаване на наболели проблеми, подпомагане на интеграционните процеси по места и работа с младите хора от общността. Те водят разяснителни и образователни кампании.

Наблюдава се, че в някои общини има необходимост от обучение на експертите и медиаторите за справяне във всички ситуации и за по-висока ефективност и постигане на по-високи резултати. Здравни медиатори 15, образователни 5, експерти 4 и 10 други, но във всяка община има експерт, който съвместява със социални и младежки дейности, образование и етнически въпроси.

Също така, за по-голяма ефективност е необходимо интеграционните политики да бъдат насочени към всички социално уязвими групи на населението.

Затруднения с мотивацията на определени представители от етническите малцинства за включване в курсове за обучения и огрмотяване, медицински прегледи и ваксинации, връщане на пазара на труда и други инициативи, които да повишат качеството им на живот.

Ранните бракове, бедността, безработицата и високата раждаемост на ромски деца в семейства с недостатъчни възможности за отглеждане на дете, ниска или липсваща хигиенна култура, ниска степен на образование и лоши битови условия.

За изминалия период, за територията на област Благоевград, всички общини имаха одобрени планове за интегриране, които бяха одобрени и приети с решения на общинските съвети в съответната община и бяха неразделна част от плановете за развитие на общините.

МИКРОЗОНИ/НАСЕЛЕНИ МЕСТА С ВИСОКА УЯЗВИМОСТ.

Област	Община	Етническа група	Населено място	Микро зони с най-маргинализирани общности
Благоевград	Белица	Роми	БЕЛИЦА	м. Русовица
Благоевград	Благоевград	Роми	БЛАГОЕВГРАД	махала. Предел

Благоевград	Благоевград	Роми	БЛАГОЕВГРАД	ул. Търново
Благоевград	Благоевград	Роми	БЛАГОЕВГРАД	ул. Детелина
Благоевград	Гоце Делчев	Други	ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ	ромска махала
Благоевград	Гърмен	Роми	ГЪРМЕН	кв. Кремиковци
Благоев град	Гърмен	Роми	ДЪБНИЦА	ромска махала
Благоев град	Петрич	Роми	ПЕТРИЧ	кв. 182
Благоев град	Петрич	Роми	КАВРАКИРОВО	ромска махала
Благоев град	Разлог	Роми	РАЗЛОГ	кв. Нов път
Благоев град	Разлог	Роми	БАНЯ	ромска махала
Благоевград	Сандански	Роми	САНДАНСКИ	кв. Изгрев
Благоевград	Хаджидимово	Роми	ХАДЖИДИМОВО	ромска махала
Благоевград	Симитли	Роми	Симитли	ромска махала
Благоевград	Симитли	Роми	Крупник	ромска махала
Благоевград	Струмяни	Роми	Микрево	Микрево
Благоевград	Струмяни	Роми	Илинденци	ромска махала

Обучението и приобщаването на ромските деца и родители е една от приоритетните дейности на Регионалното управление на образованието – Благоевград. Ежегодно преди началото на всяка учебна година във връзка с изпълнение на Постановление №100 на Министерски съвет за създаване и функциониране на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, биват извършени проверки на всички деца и ученици на територията на всяка община. Екипите за обхват осъществяват посещения на адрес на деца и ученици подлежащи на задължително обучение или на такива, застрашени от отпадане. През цялата учебна година се следи от експертите в Регионалното управление на образованието – Благоевград в Информационната система за реализация на Механизма (ИСРМ) за т.нар. „движение“ на учениците, с цел идващите от чужбина и преместени от други области/населени места своевременно да бъдат записани в учебни заведения. Дейностите по Механизма се осъществяват успешно със сътрудничеството на представителите и на други институции – МВР, ДСП и др.

Голям принос за обхващане на децата и учениците от уязвими групи имат образователните медиатори. През учебната 2020-2021 година са назначени 19 образователни медиатори и 13 социални работници в училищата в област Благоевград по проект BG05M2OP001-2.011-0001 „Подкрепа за успех“.

Във връзка с изпълнение на дейност 7 от проекта – Дейност за работа с родители чрез включване на образователни медиатори, социални работници, ромски авторитети и лидери, представители на неправителствени организации и други заинтересовани

лица в образователни процес и насърчаване на сътрудничеството с педагогическите специалисти за намаляване риска от преждевременно напускане на образователната система от учениците бяха проведени еднодневни семинари с тях. Значима ролята им бе при обучението от разстояние в електронна среда. През целият период на засилена епидемиологична обстановка те бяха свързващото звено между учениците и образованието, помагайки с раздаването на материали на хартиен носител и предаване на необходимата информация, свързана с COVID-19 на населението в маргинализираните общности. Ежегодно училища от област Благоевград участват в Национална научнопрактическа конференция за разпространение на добри практики в областта на образователната интеграция и на образователното приобщаване на деца и ученици от уязвими групи, включително роми.

. Изискано е от кметовете на общини на територията на област Благоевград да актуализират районите на обхват на територията на общината и предоставят информацията в РУО за обобщаване. Утвърден е списък на обособените от кметовете на общини райони на компетентност в рамките на територията на съответната община за област Благоевград, в който са обособени 77 района на обхват.

Определени са ръководителите и съставите на екипите за обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст от област Благоевград, както и техните конкретни задължения. **Общият брой на лицата, включени в екипите е 608,** като някои от тях участват в повече от един екип. Броят на педагогическите специалисти, които участват в екипите е 248.

Позовавайки се на възможностите, с които разполага от ИСРМ, и изисквайки допълнителна информация от директорите на училища, в които до този момент са се обучавали учениците, чрез ръководителите на екипите за обхват се предприеха действия за всеки ученик за установяване на причината, поради която не е участвал в изпитите от НВО, и в съответствие с констатациите екипите предприемаха мерки за обхват за мотивиране и включване на учениците да продължат образованите си. Информацията за всеки ученик се въвежда своевременно в ИСРМ.

В периода от сформирането на екипите до 30.11.2020 г. независимо от затрудненията с оглед на разпространението на коронавирусната инфекция са планирани и осъществявани посещения на място, обработвани са и съответно са отразени данните в информационната система за общо 521 деца и ученици. В резултат на общите усилия на представителите на всички институции, включени в екипите за обхват в образователната система и по конкретно в образователните институции на територията на област Благоевград въпреки затрудненията продължават да се връщат деца и ученици. Продължават да се полагат усилия от екипите за обхват по мотивирането и включването в образователната система на ученици, които са застрашени от отпадане.

Прилагат се следните мерки: Осигуряване на безплатни учебници; Провеждане на алтернативни родителски срещи /мобилни, изнесени, на адрес/ с родителите на изоставащите ученици и учениците в риск от отпадане. Допълнителни консултации по всички учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове. Изготвяне на коректривни програми с личностнозначима информация по учебните предмети за ученика. Работа по социализация на децата и учениците от ромски произход, приобщаването им към училищния живот с помощта на социални партньори и посредници/медиатори.

Продължава работата на всички участници в дейностите по Механизма за връщането в образователната система на ученици отпаднали през предходните учебни години и записването им във форми на обучение, различни от дневната, в това число дори и на момичета от ромски произход, които са станали майки. В тази връзка от особено значение е учениците, записани в индивидуална форма на обучение през 2019/2020 и 2020/2021 учебна година, да продължат успешно в следващ клас, етап или степен, като именно за тази дейност членовете на екипите отделят повече време и усилия.

Продължават дейностите на всички членове, включени в екипите за обхват и предимно на педагогически специалисти, за насърчаване на сътрудничеството с родителите с цел мотивиране и активност за приобщаване на децата им в системата на училищното образование, за недопускане на тяхното отпадане и редовно посещение в детската градина и училище. Предоставя се психологическа подкрепа на ученици и техните семейства. Съдейства се за издаване на карти за безплатен транспорт. Осигуряват се безплатни учебници, както и достъп до електронно четими учебници. Изплащат се еднократни стипендии. Учениците, застрашени или в риск от отпадане се насочват и включват в допълнително обучение за компенсиране на пропуски в учебния материал, постоянен достъп до спортните бази на училищата, до компютърните кабинети, библиотека и т. н.

Включването на учениците в групи по интереси, както и в съвместни дейности извън учебно време, в подготовката и реализирането на определени инициативи дава изключително положителен ефект както върху конкретния ученик, който попада в риск от отпадане, така и за останалите ученици от паралелката.

За учебната 2019/2020 година по държавен план-прием в област Благоевград са утвърдени общо 128 паралелки, разпределени както следва:

- 60 паралелки за професионална подготовка в професионални гимназии и паралелки за професионална подготовка в средни и обединени училища;
- 68 паралелки за профилирана подготовка в профилираните гимназии, средните и обединените училища.

Реализирани са 119 паралелки, закрити са 9 паралелки (7 професионални и 2 профилирани).

Общо 44.5 % са реализираните паралелки по професии.

В изпълнение на насоките и прогнозните целеви стойности за област Благоевград съгласно Правилата за планиране и реализиране на държавния план-прием в VIII клас, разработени от Министерството на образованието и науката, 72 от общо 119 реализирани паралелки попадат в STEM профили и технически и ИТ специалности от професии.

Балансът между броя на учениците, завършващи основно образование през учебната 2018/2019 г. в областта и броя на местата в паралелките по ДПП за 2019/2020 г. е отрицателен.

Съществено е да се отчете, че при утвърждаването на реализирания държавен план-прием за учебната 2019/2020 г. общо 17 паралелки от общините Банско, Белица, Гоце Делчев, Гърмен, Разлог, Сатовча, Струмяни, Симитли и Хаджидимово са утвърдени под нормативно установени минимум по изключение след съгласуване с финансиращия орган.

Реализирани са също така 8 паралелки, попадащи Списъка на защитените от държавата специалности от професии и в Списъка със специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда.

Във форма на обучение чрез работа (дуална форма обучение), са реализирани 3 паралелки.

Постигането на целевите стойности, определени от МОН за държавния план-прием за учебната 2020/2021 година, е основен мотив в проведените комуникационни кампании. Поради необходимостта от реалното постигане на заложените стойности в реализирания прием на ученици на областно ниво е търсен оптимален баланс на броя на учениците и заявените места. Предложени са общо 123 паралелки в VIII клас с 3198 места. Съгласно Правилата за планиране и реализиране на ДПП в неспециализираните профилирани и професионални гимназии, средните и обединените училища, целевата стойност за област Благоевград, определена на 61.66 % ученици в STEM профили и професионални паралелки, е постигната и възлиза на 61.78 %. Прогнозната целева стойност за ученици в професионални гимназии и паралелки с професионална подготовка за област Благоевград е определена на 44,87 %. При обобщаване на направените предложения са постигнати 50,41%, което е над заложената целева стойност.

Към 14.09.2020 г. са реализирани и утвърдени 121 паралелки с 2825 ученици в тях. Двете закрити паралелки са в обединени училища. Броят на учениците в реализираните паралелките в STEM профили и професии е 1742 ученици, което представлява 61.66% и точно съвпада с прогнозните целеви стойности. В паралелки с професионална подготовка са записани 1365 ученици, което представлява 48.33 % от общия броя на записаните ученици. Целевата стойност е постигната над заложената.

Осигурен е безплатен транспорт на ромските ученици до училище. Разработени са училищни програми за превенция на тормоза и насилието в училище – във всяко училище на територията на област Благоевград.

Особено внимание се обръща на децата в риск и деца в риск от отпадане, затова във всяко училище се поддържа регистър за деца в риск от отпадане.

Усилено се работи за намаляване и предотвратяване на преждевременното напускане на училище и насърчаване на равния достъп до висококачествено основно и средно образование, включващо формални, неформални и самостоятелни начини на учене за повторно включване в образователната система и системата на обучение. Търсят се възможности за своевременно идентифициране на системни пропуски в компетентностите на учениците и осигуряване на допълнително обучение за компенсиране на пропуски и за повишаване на мотивацията за успех и овладяване на ключови компетентности .

Подобряване на равния достъп до учене през целия живот за всички възрастови групи чрез формални, неформални и самостоятелни начини, усъвършенстване на знанията, уменията и квалификацията на работната сила и насърчаване на гъвкави начини за учене, включително чрез напътствия за кариерно развитие и валидиране на придобитата квалификация.

Използват се възможностите на кариерното ориентиране за подкрепа на ученици, които са в риск от преждевременно напускане на образователната система, с оглед бъдещата им социална, професионална и личностна реализация.

Брой училища и детски градини за учебната 2020/2021 г.

Община	Професионални гимназии	Профилирани гимназии	СУ	Обединени	спортно	ОУ		НУ		ДГ		Общо
						град	село	град	село	град	село	

Банско	3		1				2	1		1	2	10
Белица	1		1				3		1	1		7
Благоевград	4	3	5			5				13		30
Гоце Делчев	2	1	1	2		3	4			7	5	25
Гърмен			2	3			3				6	14
Кресна			1							1		2
Петрич	2	1	4			3	6			5	2	23
Разлог	3		1			1	4	2	0	1		12
Сандански	2	2			1	4	3		0	5	3	20
Сатова			4	1			5		3		14	27
Симитли			2	1						1	1	5
Струмяни			1								1	2
Хаджидимово			2				3			1	2	8
Якоруда	1		1	3			1			1		7
												192

Регионална здравна инспекция–Благоевград по приоритет „Здравеопазване“ предоставя здравни услуги в областта на профилактиката на болестите и превенция на здравето по Национална програма за превенция на хронични незаразни болести, Национална програма за превенция и контрол на ХИВ/СПИН, Национална програма за първична профилактика на рака на маточната шийка, Национален план за действие за периода 2015-2020 г. към Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012 – 2020 г., Национална програма за превенция и контрол на туберкулозата в Р. България. Освен по профилактичните програми се работи по различни здравни теми (превенция на остеопорозата, сексуално и репродуктивно здраве). В рамките на профилактиката институцията предлага провеждане на изследвания в КАБКИС (Кабинет за анонимно, безплатно консултиране и изследване за ХИВ/СПИН), в ККОТ (Кабинет за консултиране за отказ от тютюнопушенето), както и имунизационен кабинет за лица без личен лекар.

Дейностите по програмите са под форма на:

- обучителни дейности
- масови мероприятия
- аналитична дейност
- изготвяне и печат на здравно-образователни материали.

Повишен имунизационен обхват сред общността (активно издирване на деца, с пропуснати ваксини, провеждане на беседи за важността на ваксините, изясняване на ползите от препоръчителните ваксини, раздаване на имунизационни календари на майките и информационни материали, промяна в нагласите и стереотипите, свързани с ваксините).

Проблемите в здравеопазването в ромската общност са свързани най-вече с липса на здравни осигуровки на част от хората, неизвършване на профилактични стоматологични и общи прегледи, пропускане на задължителни ваксини на децата, при тежки и специфични заболявания – липса на средства за осигуряване на скъпо-струващо лечение и пътуване с цел по-специализирана диагностика в големи диагностични центрове.

В част от ромските семейства има и практика за ранни бракове и ранни бременности, които в някои случаи не се картотекират навреме и майките не посещават редовно женска консултация, с което попадат в рискови групи бременности.

Ромите по-често от останалото население страдат от редица социални заболявания като високо кръвно налягане, диабет, сърдечни болести, артрит, ревматизъм, астма, хроничен бронхит и язва на стомаха. Липсата на средства и условия за лечението им водят до бързо хронифициране на заболяванията, до масова ранна инвалидизация и до преждевременна смъртност. Достъпът до здравни услуги зависи от различни фактори, които оказват кумулативен негативен ефект върху здравето на ромите. Поради бедността си голяма част от тях не са в състояние да се лекуват. Отпадането на голяма част от възрастните роми от легалния пазар на труда, спорадичното им включване във временни, сезонни или случайни трудови дейности в сивия сектор води до проблеми със здравното осигуряване при една значителна част от тях.

Дейностите в сферата на заетостта за 2020 година се реализират съгласно утвърдения план от Агенцията по заетостта, със заложени количествени стойности по отделните инициативи, съобразно индикаторите в Националния план за действие по заетостта.

Финансовото обезпечаване на включените в плана показатели са в рамките на предвидените средства за реализиране на програми и мерки за заетост и обучение.

На основание предвидените дейности за повишаване на конкурентноспособността, осигуряване на заетост, насърчаване на предприемачеството и други инициативи, насочени към регистрираните безработни от ромски произход, заложени в плановете на Дирекции “Бюро по труда” от Благоевградска област за изпълнение.

Изпълнението на показателите е продиктувано от необходимостта и желанието за подпомагане на социалната интеграция на ромската общност в обществото, чрез разрешаване на проблемите, свързани с високата безработица сред общността. Част от тези мерки са насочени към подобряване конкурентността на трудовия пазар на безработните роми и създаване на условия за увеличаване на заетостта им.

От общо регистрираните безработни лица през 2020 година на територията на област Благоевград, 13,9% от лицата при регистрацията им са се самоопределили като роми, като са попълнили декларация за етническа принадлежност.

През периода месец януари – месец декември 2020 година в инициатива “Повишаване конкурентноспособността на ромите на пазара на труда” са включени 1211 лица от регистрираните в Дирекции “Бюро по труда” роми от Благоевградска област – ДБТ – Благоевград, Разлог, Гоце Делчев, Сандански и Петрич.

В „Ателие за търсене на работа” са включени 253 лица, в групово мероприятие по професионално ориентиране са преминали 73 лица и активно поведение на пазара на труда – 55 лица.

На 657 лица от ромската общност, регистрирани като безработни, търсещи работа в дирекции “Бюро по труда” от Благоевградска област е осигурена подходяща заетост - по

Оперативна програма „РЧР” – 55 лица, в програми и проекти – 36 лица и в насърчителни програми и мерки по ЗНЗ – 3 лица.

Предвид ниското образователно и квалификационно равнище на лицата от ромския етнос, различните програми за заетост най-често са единствената възможност за трудовата им реализация. Устроени на работа на първичен пазар на труда през 2020 година са 563 лица. Лицата от наблюдаваната група са с ниско образователно равнище и без квалификация, поради това и реализацията им на първичния трудов пазар е проблематична. Въпреки това, трудовите посредници търсят възможности за устройването им на подходяща работа, отнасят се с необходимото внимание и подкрепа към тях.

Психологът на ДБТ – Благоевград оказва методическа помощ и подкрепа и на Дирекции „Бюро по труда” – Разлог, Гоце Делчев, Сандански и Петрич по отношение мотивирането на лицата от ромската общност, регистрирани като безработни в бюрата по труда за придобиване на умения за успешно представяне пред работодатели и активно поведение на пазара на труда. Провеждат се срещи с представители на неправителствени организации, както и с експерти, работещи в Общинските администрации на Област Благоевград и Областна администрация - Благоевград по проблемите на заетостта на ромското население, на които се оказва помощ и съдействие при информиране, консултиране и реализиране сред ромите на различни програми и проекти за заетост, насърчителни мерки за заетост и обучение и професионална квалификация по различни проекти и програми, съгласно Закона за насърчаване на заетостта и Националния план за действие по заетостта, както и по ОП “Развитие на човешките ресурси”.

През отчетния период на 2020 година на територията на Област Благоевград се изпълняват и дейности, предвидени в Национална програма “Активиране на неактивни лица”, които се реализират в дирекция “Бюро по труда” – Благоевград, където работи един ромски медиатор. Същият осъществява контакти и подпомага неактивните лица от ромски произход, регистрирани като безработни за активно поведение на пазара на труда, с цел тяхната трудова реализация. Проведени са 1348 индивидуални неформални срещи с неактивни лица.

Представителите на институциите са запознати с програмите за заетост и насърчителните мерки за заетост и обучение по реда на Закона за насърчаване на заетостта, подходящи за лица без образование и квалификация. В резултат от проведените индивидуални и групови срещи с неактивните лица в ДБТ от Област Благоевград са се регистрирали 120 лица, като 6 са намерили своята реализация на пазара на труда.

Проблемите при изпълнение на дейностите по НП “Активиране на неактивни лица” са свързани с липсата на образование сред ромското население, както и липсата на необходимата квалификация, изискваща се за обявените свободни работни места. Определените лица съдействат за информиране, мотивация и подбор на неграмотни и/или с ниска грамотност лица за включване в обучение за огрaмотяване или за класове от прогимназиалния етап.

На територията на област Благоевград около 1800 лице се подпомагат от дирекциите за социално подпомагане с месечна социална помощ, като близо 80% от тях са от ромски произход.

Регистрирани безработни лица -2020г.												
Община	**ср.год. брой рег. безработни лица през 2020 г.**	**Равнище на безр. през 2020г. /% /**	**Рег.младежи до 29 год.възраст ср.год.брой**	**%**	**Рег. Безработни лица над 50 ср.год.бр.**	**%**	**Регистрирани ПБЛ - ср.год.бр**	**%**	**Рег. безработни лица с намалена трудоспособност - ср.год.бр.**	**%**	**Рег.безработни лица с основно и по-ниско образование - ср.год.бр.**	**%**
Област Благоевград	**17206**	**11,4**	**2071**	12,0	**6806**	39,6	**3458**	20,1	**553**	3,2	**6567**	38,2
Благоевград	2558	6,6	304	11,9	945	36,9	285	11,1	99	3,9	650	25,4
Симитли	796	14,4	110	13,8	326	41,0	251	31,5	28	3,5	296	37,2
Разлог	1274	13,0	180	14,1	422	33,1	128	10,0	38	3,0	455	35,7
Белица	1572	38,4	182	11,6	601	38,2	711	45,2	33	2,1	872	55,5
Якоруда	1503	30,8	215	14,3	613	40,8	726	48,3	32	2,1	723	48,1
Банско	852	12,7	79	9,3	310	36,4	76	8,9	28	3,3	181	21,2
Гоце Делчев	1331	8,6	149	11,2	520	39,1	57	4,3	39	2,9	569	42,7
Сатовча	905	14,1	90	9,9	425	47,0	54	6,0	27	3,0	402	44,4
Гърмен	964	14,6	114	11,8	365	37,9	71	7,4	18	1,9	592	61,4

Хаджидимово	623	13,5	60	9,6	277	44,5	124	19,9	6	1,0	258	41,4
Сандански	1591	8,3	190	11,9	662	41,6	203	12,8	75	4,7	378	23,8
Кресна	252	11,3	22	8,7	124	49,2	77	30,6	18	7,1	95	37,7
Струмяни	408	20,7	56	13,7	160	39,2	162	39,7	5	1,2	295	72,3
Петрич	2577	10,4	320	12,4	1056	41,0	533	20,7	107	4,2	801	31,1

На територията на **Община Белица,** ромите са концентрирани в град Белица, кв. „Русовица“. В него живеят около 1000 души, от които 185 семейства. 10 от тях са без електричество в домовете си, а 20 семейства без вода. Около 1/3 са без канализация, а вода ползват от външни чешми. Преобладава обаче строителство на семейни къщи и може да се твърди, че около 65% от ромите поддържат жилищата си в добро състояние. Основен проблем, засягащ жилищата на ромите е нарасналия брой на незаконно построените жилища.

Няма сегрегирани райони в **Община Гоце Делчев**. Община Гоце Делчев подпомага семейства на самотни майки, които имат сериозни социално-битови проблеми. Подготвен е и спечелен проект за „Социални жилища”, който предстои да се изпълнява от община Гоце Делчев с финансиране от европейските програми.

Самото географско разположение на ромския квартал в град Гоце Делчев е обособено между два ската и това създава известен риск от ерозия на почвата и свлачища и в тази връзка се проведе залесяване на района, провежда се редовно наблюдение и почистване.

Населението на **Община Гърмен** към 15.01.2021 г. е 17 380 души, като около 2546 от тях са от ромски произход. Ромите на територията на общината могат да се разделят на две групи. Едната група са тези живеещи в селата Огняново, Дъбница, Хвостяне, Дебрен и Долно Дряново. Втората група са съсредоточени и живеят в кв.”Кремиковци”- извън регулацията на с. Гърмен (920 роми).Повечето от живеещите в селата, извън Гърмен са социализирани. Живеят в собствени домове, намират работа по-лесно, децата им редовно посещават учебните занятия в училищата и детските градини. По-голям е проблемът на ромите от кв. “Кремиковци” Гърмен. Проблемът, на живеещите там, е свързан със статута на жилищата и земята около тях. Само 10 жилища са търпими, 29 парцела са закупени от собствениците до момента, а над 90% от къщите в квартала са незаконно построени. Все по голяма заинтересованост се наблюдава от страна на ромите за узаконяване на жилищните постройки през изминалата година.

На територията на **Община Кресна** не са известни случаи на ромски семейства, които да обитават примитивни жилища с екстремно лоши материално-битови и санитарно-хигиенни условия. Има достъп до водопровод, канализация и електроснабдяване.

Ненавсякъде улиците са асфалтирани и благоустроени. Необходимо е благоустрояване и развитие в посока подобряване на инфраструктурата. В кварталите, с преобладаващо ромско население няма изградени спортни площадки. Като важна потребност се явява и необходимостта от озеленяване на тези квартали.

Ромите в **Община Петрич** като компактни групи живеят основно в град Петрич и село Кавракирово. За град Петрич има приета Кадастрална карта и кадастрални регистри към нея, одобрени в края на 2010 г., както и действащи ЗРП за урбанизираната територия. В момента се изготвя Общ устройствен план.

Над 80 % от ромските общности в града са концентрирани в две ромски махали – стара ромска махала в кв.12 (стар кв.37) и нова ромска махала в кв.144,180,230,232,240,241,242. В рамките на регулационните граници, както и извън тях има жилища и махали на ромски общности, които са се самонастанили върху терени и земи – общинска и частна собственост.

За съществуващите в урбанизираната територия терени, където жилищните условия са нормативно уредени, към момента ситуацията е следната:

1. Стара ромска махала кв.12 (стар кв. 37) – инжинерната инфраструктура е напълно изградена. Изградени са водопровод, канализация, електроснабдяване, телефонизация. Напълно е изградена улична мрежа с трайна настилка от асфалт. В близост до квартала е прекаран и уличният газопровод. В този квартал застрояванията, в по-голямата си част, са съобразени с одобрения застроителен план. В махалата са одобрени нови застроики в нов квартал – кв.312 по плана на гр. Петрич – които в момента са в процес на проектиране и строителство. В този квартал не е изградена инженерната инфраструктура – водопровод, канал, улична мрежа. Същата е в процес на проектиране.

2. Нова ромска махала: включва кв. 144,180,230,232,240,241,242. За същите квартали има одобрен застроителен план, но същия изобщо не е спазен. Единствено са спазени застройките в кв.180 и кв.230 и частично в другите. Инженерната инфраструктура е изградена около 50-60 %, изградената улична мрежа не навсякъде е по плана, тъй като има къщи на 1 етаж, построени в уличната регулация. Всички съществуващи прокарани улици са на баластрена основа. Водопроводната мрежа в по-голямата част (около 80 %) е прокарана, като на някои улици е подменена с полиетиленови тръби. Изградената канализация е около 50-55 %, от бетонови тръби, но поради изградени застройки на улицата, не може да се прекара необходимата канализация. Електроснабдяването е почти изградено, както и уличното осветление.

Качеството на строителството на съществуващите сгради е следното:

- 60 % от сградния фонд е в добро състояние.
- 30 % от сградния фонд са паянтови сгради.
- 10 % от сградния фонд е в лошо състояние - стени от плоскости, картон и найлон. Покрив – найлон и картон

Община Разлог е определила 30 парцела за жилищно строителство в квартал „Нов път” в гр. Разлог.

Община Сандански търси възможности за узаконяване на незаконно построените жилища. През 2019 е изготвен прединвестиционен анализ, включващ проучване, с цел изготвяне на ПУБ и промяна на статута на земята за жилищно строителство. През 2020 г. са оборудвани две детски площадки в ромската махала на гр. Сандански.

В **Община Сатовча** жителите от ромски произход са битово устроени, като къщите им са в регулация с изградени ВиК системи и осигурен достъп до електропреносна мрежа.

В **Община Симитли** жилищата в града са добре благоустроени. Голям процент от тях, както и по селата са електрифицирани, водоснабдени и с изградена канализационна мрежа. На територията на общината няма общински жилищен фонд. Населението от ромски произход основно е концентрирано в град Симитли и в селата Крупник и Брежани. Те живеят в близост и кварталите не са в крайна изолация и сегрегация. Около 15% от тази група обитават примитивни жилища с не добри материално-битови и санитарно-хигиенни условия. Основен проблем сред ромската общност с нисък социален статус е липсата на собствено жилище или документ за собственост. В град Симитли около 16 домакинства живеят в примитивни сгради, построени върху частни имоти и се намират в извън регулация. В с. Крупник 10 домакинства от целевата група, живеят в изградени от тях сгради и бараки и също не притежават документ за собственост на земята, която е общинска. В с. Брежани 10 ромски домакинства живеят в сграда, която е собственост на мина „Пирин".

Жилищната политика на **Община Струмяни** се прилага независимо от етническия произход и вероизповедание. Ромите в община Струмяни са в пет населени места – Микрево, Струмяни, Добри Лаки, Никудин и Илинденци. В село Илинденци обитават около 20 парцела, от които някои са собствени, в село Струмяни обитават около 10 парцела, от които някои са собствени, в село Никудин обитават 1 парцел, който е тяхна собственост, в село Добри Лаки обитават 2 парцела, които са тяхна собственост, а в село Микрево около 100 парцела, които са общинска собственост и е отстъпено право за строеж на жилищни сгради. В голяма част в парцелите са разположени по две жилищни двуетажни сгради. Канализационната мрежа е изградена. Често в една къща живеят по няколко семейства, обикновено с повече от по три деца.

Жилищните условия се подобряват частично почти всяка година от общината чрез общинския бюджет, участието по проекти и програми и с помощта на хора, назначени по програмата за временна заетост.

През 2020г. е изградена водопроводната мрежа в квартал „Нова Махала" с. Микрево, Община Струмяни с нови полиетиленови тръби. Финансирането е осъществено със средства от общинския бюджет.

През 2021 г. предстои да бъде изграден Център за обществена подкрепа на хора в нужда по проект с трансгранично сътрудничество България – Гърция. За нуждите на същият е закупен микробус за хора с увреждания по проект с трансгранично сътрудничество България – Гърция.

Улиците нямат настилка. В момента е положена трошено-каменна настилка – баластра. През 2021г. предстои да бъде положена трайна настилка на 3 улици в квартал „Нова Махала" - „Екзарх Антим 1" , „Баба Тонка" и „Хан Омуртаг" финансирано със целеви средства за капиталови разходи и собствени приходи.

В **Община Хаджидимово** жилищата в града са сравнително благоустроени. Селата също са благоустроени и имат стандартните елементи – електричество, вода и канализация. Населението от ромски произход, обитаващо най-вече кварталите "Тумбата" и "Квартал III" в гр. Хаджидимово, живее в сравнително благоустроени жилища. Не са известни случаи на ромски семейства, които да обитават примитивни жилища с екстремно лоши материално - битови и санитарно - хигиенни условия. Голям е процента на многодетните семейства. От около 200 човека, живеещи в тези квартали, близо половината са деца. Около 80 % живеят в стари

кирпичени паянтови жилищни сгради. Приблизително 80 % живеят в къщи, които са построени незаконно. Теренът, на който са построени жилищата, в по-голямата си част, е с отстъпено право на строеж /общински терен/. Около 90% от жилищните сгради с преобладаващо ромско население имат достъп до водопровод, канализация и електроснабдяване. „Тумбата“ и „Квартал III”, населени с ромско население имат улично осветление. Проблем се явява липсата на подходящ терен за изграждане на спортна площадка или общностен център. Като важна потребност, заявена от инициативната група се явява и необходимостта от по-добро озеленяване на квартала, както в пешеходните зони, така и в районите на границите на квартала с планинския масив. Необходимо е да бъдат направени тротоари и асфалтирани улиците в „Тумбата” и „Квартал III” и търсене на решения за незаконно построените сгради.

ОД МВР – Благоевград изпълнява поетите от Република България международни ангажименти за социално интегриране на ромското население и повишаването на познанията и подготовката на полицейските служители за работа в мултиетническа среда и Националната стратегия за интегриране на ромите (2012-2020).

При провеждане на ежедневните инструктажи на нарядите осъществяващи ППД на територията на областта се разглеждат въпроси касаещи правилните тактически действия на полицейските служители при получени сигнали за нарушаване на обществения ред в ромските квартали и такива със смесено население. Извършват се периодични обходи на тези квартали с цел превенция, недопускане и пресичане в зародиш на евентуални конфликти.

Дейностите в областта на културата се осъществяват основно от читалищата на територията на областта. Основни събития свързани с ромската общност са честванията на Ромската Нова Година и Международния ден на ромите.

В голяма степен ромите участват активно в културния живот на общините и обичат да се изявяват, вземат дейно участие в самодейните мъжки и дамски фолклорни състави към читалищата. Те са основен фактор в развитието на местната култура, неформално образование и получаване на информация в малките общини, в които няма други културни институции и центрове.

Читалищата са естественото място за неформално обучение и възпитание, което дава редица възможности за извънучилищна и извънработна форма за занимания с музикално- фолклорни, художествено-творчески и други дейности.

Необходима е финансова подкрепа, за да намерят нови модели и механизми за самоподпомагане, чрез които да се укрепи институцията и нейните възможности за оцеляване. Те са единствените културни институти в малките населени места, притежаващи материална база, която може да бъде използвана за различни прояви и дейности.

За съжаление деца и младежи, както и по-възрастни хора, които са от най-социално уязвимите групи не се включват достатъчно в културно-масовата дейност.

Причините са комплексни – както културални, социални и икономически.

Медиите на територията на областта работят на принципа на не дискриминация и равно отношение към етносите. По еднакъв начин отразяват всички събития, участват и отразяват заседанията на Съвета по етнически и интеграционни въпроси.

ВИЗИЯ

Постигане на равенство, приобщаване и участие на уязвими етнически групи и общности, като ромите, във всички обществени сфери за успешно и устойчиво развитие на българското общество. Прилагане на политиките за равенство, приобщаване и участие на ромите в четиринадесетте общини на територията на област Благоевград. Планиране, засилена комуникация между заинтересованите институции и използване на всички налични ресурси за засилване на процеса на интеграция на общности и индивиди за пълноценна реализация и грижа за хората от маргинализираните групи.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

Създаване на условия за равнопоставеност, приобщаване и участие на ромите, чрез осигуряване на достъп до права, стоки и услуги, участие във всички сфери на обществения живот при спазване принципите на върховенство на закона и недискриминация.

С приоритет към бедните роми и ромите в неравностойно положение, които са подложени на социално изключване и лоши условия на живот. Всяка от 14-те общини да се съобрази със специфичните местни нужди, за борба с маргинализация на най-нуждаещите се. Да се избягва ексклузивната насоченост, като се има предвид и населението от не-ромски произход, но в подобна неравностойна ситуация, да попада в обхвата на мерките водещи до постигане на целите.

ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ

Доброто познаване на проблемите на уязвимите групи и общности на територията на област Благоевград е предпоставка за ефективно справяне с тях. Водещите принципи в тази стратегия са съобразени с тези в Националната стратегия.

Превантивност на мерките, чрез предприемане на действия за отстраняване и намаляване на причините за риск от неравнопоставеност и социално изключване.

Ефикасност и ефективност –Реализиране на цели и мерки за постигане на напредък към целите за равенство, приобщаване и участие на ромите.

Партньорство – поставяне на общи цели, приемане на съгласувани подходи за работа, споделяне на информация и опит между всички заинтересовани страни.

Недопускане на дискриминация - пълноценно и активно участие на всички в обществения живот.

Включване на лица от маргинализираните групи в дейностите по промяна на условията и начина на живот с постепенно нарастване на тяхната ангажираност до пълно обхващане на всички жители в съответното населено място.

Иновативност в прилагане на нови подходи в политиките за равенство и приобщаване.

Допълняемост – допълване с други стратегически документи на местно ниво.

Водещи при изпълнението на Стратегията са също така и Десетте общи основни принципа за включване на ромите, приети от Съвета на Европейския съюз на 8.06.2009 г.:

1) Конструктивни, прагматични и недискриминационни политики;
2) Изрична, ясно определена но не изключителна насоченост;
3) Междукултурен подход;
4) Приобщаване към мнозинството;
5) Осъзнаване на измерението за равенството между половете;
6) Трансфер на основани на фактите политики;
7) Използване на инструменти на ЕС;
8) Участие на регионалните и местните власти;
9) Участие на гражданското общество;
10) Активно участие на ромите.

ХОРИЗОНТАЛНИ ЦЕЛИ

Стратегията на област Благоевград за равенство, приобщаване и участие на ромите ще се базира на три основни хоризонтални цели, които да повишат качеството на живот и ще подпомогнат интеграционните процеси на територията на облост Благоевград.

На първо място ще поставим социално-икономическо приобщаване, а именно намаляване на бедността и премахване на социално-икономическо изключване на ромите от останалата част от населението. Повишаване и/или придобиване на нови умения за постигане по-добра реализация на пазара на труда и повишаване на стандарта на живот.

На второ място, но не и по важност е постигане на ефективно равенство, чрез предотвратяване на антиромски нагласи и дискриминация. Да се води борба и с дискриминацията вътре в самата общност. Специално внимание в борбата с дискриминацията да бъде отделено на ромската жена и деца. Ромските жени се сблъскват с различни форми на дискриминация, включително и множествена дискриминация, трафик на хора, бракове на непълнолетни и принудителни бракове.

На трето място ще се насочим към постигане на доверие, сътрудничество и значително участие в процесите на приобщаване. Необходимо е овластяване или с други думи, давене възможност на общността и нейни представители да поемат отговорности и да вземат решения, които ще доведат до реална оценка и ще повишат ефективността на работата на всички нива.

СЕКТОРНИ ЦЕЛИ

Необходимо е, всяка община, в зависимост от местните условия да прецени как да постигне напредък при изготвяне на плановете и кои принципи са приложими за постигане на напредък в прилагане на политиките за приобщаване и равенство.

Четири **секторни цели** подчертават продължаващото значение на четирите области на политиката, заложени в Стратегията. По отношение на образованието, заетостта, здравеопазването, жилищните условия, както и основни услуги, както и трите хоризонтални цели (социално-икономическо приобщаване, осигуряване на реална равнопоставеност и участие на ромите) са от значение:

1. Повишаване на ефективния достъп до качествено приобщаващо образование;
2. Повишаване на ефективния достъп до качествена и устойчива заетост;
3. Подобряване на здравния статус на ромите и увеличаване на ефективния достъп до качествени здравни и социални услуги;
4. Повишаване на ефективния достъп до адекватни десегрегирани жилища и основни услуги.

ПОДХОДИ

За да се реализират приобщаващите политики е необходима съвкупност от целенасочени и основни подходи, които да са изпълними, приложими и съответстващи на нуждите на всяка община.

На местно ниво ще се прилагат целеви мерки по сектори, които са заложени в общите политики и които да доведат до компенсиране на неравенствата.

Дейностите по отделните приоритетни направления ще бъдат изпълнявани чрез взаимна допълняемост на следните подходи:

- Преодоляване на неравнопоставеността във всички обществени сектори, чрез позитивни действия, които да доведат до утвърждаване на позитивни обществени нагласи към ромската общност;
- Подпомагане на общността за преодоляване на традиционни практики, които нарушават правата на жените и децата;
- Подкрепа на участието и партньорството на всички заинтересовани страни;
- Интегриран подход за териториално развитие, при който на териториален принцип едновременно се предприемат мерки и обединяват ресурси по различни приоритети, основани на местните специфики и нужди и ангажираност на всички заинтересовани страни в посрещането на специфичните местни предизвикателства;
- Диференциране на подходите, методите и средствата за осъществяване на политиките за приобщаване, съобразно особеностите на социалните и демографски подгрупи сред

ромската общност.

- Прилагане и споделяне на добри практики от общините на територията на областта или страната, чийто подходи и мерки са довели до устойчиви резултати и качествен напредък.

ПРИОРИТЕТИ

ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

Законът за предучилищното и училищното образование /ЗПУО/ определя образованието като национален приоритет, който включва участниците в образователния процес и институциите, както и отношенията и връзките между тях за постигане целите на образованието и положителното развитие на участниците в него. Участниците в този процес са децата, учениците, учителите, не педагогическия персонал, директорите и другите педагогически специалисти и не на последно място родителите.

Закона за предучилищното и училищното образование преобразува образователната среда и реорганизира всички заинтересовани страни, като води до обединяване на усилията за изграждане на позитивен психологически климат и на приемане на различията. Работи за емоционалното благополучие и успех на всеки, важни са сътрудничеството и взаимопомощта, правото на всяко дете и ученик да се развива, обучава и общува заедно с останалите, правото да бъде чуто.

Извеждането на приобщаващото образование като приоритетна политика се изразява в прилагането на диференциран и индивидуализиран подход към децата и учениците, включително от уязвими групи, в това число роми, чрез компенсиране на затрудненията при усвояването на учебното съдържание, липсата на мотивация и трудностите при завършване на клас, етап или степен на образование.

Приоритетно се осъществява и работа с родители от уязвими групи, в това число роми, чрез Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.

Насърчават се мерки и за развитие потенциала на деца и ученици, за които майчиният език е различен от българския и които не владеят добре български език.

Общините на територията на област Благоевград са създали условия за пълен достъп на децата и учениците до образование. Всяка община е организирала безплатен транспорт до детски градини и училища, но въпреки това, са необходими инвестиции в образователна инфраструктура във всички общини, за да се даде равна възможност за развитие и реализация в динамичното съвремие на технологии и нови професии. Необходимо е да се подкрепят представители от ромската общност, които остават в образователната система и/или имат желание за добиване на нови знания и умения. Да се стимулират малограмотни и неграмотни

възрастни да получат квалификация, която да повиши възможностите за реализация на пазара на труда и социално-икономическото приобщаване.

Прилагането от 2018 г. на мерки за образователните институции с концентрация на деца и ученици от уязвими групи позволява насочването на ресурс към така наречените „сегрегирани“ или „вторично сегрегирани“ детски градини и училища, което води до подобряване на условията за провеждане на образователен процес в тях.

Поставените цели изискват през следващите десет години да бъдат изпълнявани политики в областта на образованието, обучението и ученето, които позволяват бърза адаптация към външните за средата въздействия и използване в максимална степен на вътрешните за системата фактори.

Оперативна цел: Създаване на условия за осъществяване на качествено и приобщаващо образование, за образователна интеграция на деца и ученици от уязвими групи, включително роми, и за утвърждаване на интеркултурното образование

Общи цели:

1. Обхващане на децата във форми на образование и грижи в ранна детска възраст.
   - изготвяне и прилагане образователни инструментариуми и методики, включително и за усвояване на български език от деца и ученици, чийто майчин език е ромски.
   - развиване на познавателни и социално-емоционални умения в предучилищното образование, с цел последващо образователно приобщаване..
2. Повишаване компетентностите на педагогическите специалисти и на непедагогическия персонал за работа в мултикултурна среда и за преодоляване на стереотипи и дискриминационни нагласи Създаване на подкрепяща и насърчаваща среда за приобщаване и образователна интеграция.
   - повишаване на броя на обхванатите деца и ученици в задължително предучилищно и училищно образование и намаляването на дела на отпадналите и преждевременно напусналите училище.
   - преодоляване на сегрегационните практики в някои образователни институции
   - повишаване на качеството на образованието с фокус върху интересите на детето
   - отчитане на индивидуалните психологически особености и социалната среда.
   - разширяване на десегрегационната програма на МОН и превенция на вторичната сегрегация, в това число и чрез осъществяване на интеркултурно образование.
3. Обучение в дух на толерантност и недискриминация в образователните институции.
   - осигуряване на условия за изпълнение на интегрирани мерки за повишаване на образователното развитие на децата и учениците от ромската общност.
   - осигуряване на условия за продължаващо образование – професионално образование и обучение, както и на висше образование.
4. Подкрепа за роми и за други лица от социално уязвими групи за завършване на средно, професионално, колежанско и висше образование, особено за профили, специалности и професии, които дават перспектива за реализиране на пазара на труда.

5. Съхраняване на културната идентичност и засилване на гражданското съзнание на деца и ученици от ромската общност, за да развиват самочувствие и чувство за принадлежност към българското и европейско общество, като се разширяват познанията в сферата на културата, традиции и пр. в определени учебни предмети и проектно-базирани обучения.
6. Повишаване и надграждане на знанията, уменията и компетентностите на педагогическите специалисти и непедагогическия персонал за работа в среда на многообразие.
   - преодоляване на стереотипи и дискриминационни нагласи, чрез обучения.
   - съвместна работа с образователни медиатори и други специалисти с отношение и влияние върху образователните постижения.
   - реализиране на различни форми на постоянни взаимодействия с родителите.
7. Подкрепа на доказано ефективни образователни практики, чрез иновативни дейности.
   - повишаване на дигиталните умения.
   - повишаване на комуникативните умения
8. Разширяване на възможностите за учене през целия живот, включително чрез неформално и информално образование.
   - включване във форми за образование и обучение на лица, които не са завършили средно образование.
   - популяризиране на ученето сред всички слоеве на населението за участие във форми на учене през целия живот.

Необходимо условие за осъществяването на тези цели е и активното сътрудничество между детските градини и училищата с държавните и местните органи в социалната и здравната сфера, с образователните медиатори и местните общности. В изпълнение на този приоритет ще се реализират и дейности за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства в уязвимо положение, с фокус върху ромите, посредством предоставянето на образователна и социална подкрепа.

Мерки за постигане на целите:

- Повишаване на обхвата на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст по механизма за обхват.
- Осигуряване на приобщаваща среда за деца, които не владеят добре български език, в предучилищна възраст чрез осъществяването на допълнителни модули по български език, в т.ч. и разработване и прилагане на методики за овладяване на български език.
- Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти за прилагане на диференциран подход при обучението на учениците, които имат пропуски или срещат затруднения при овладяването на учебното съдържание чрез използване на Инструментариум за ранно идентифициране на ученици в риск от преждевременно напускане на образователната система и за диференциран подход при определяне на потребностите им от предоставяне на индивидуална подкрепа
- Осигуряване на целеви средства за осъществяване на допълнителна работа за деца и ученици от уязвими групи, включително роми, в това число и за назначаване на образователни медиатори и социални работници

- Повишаване компетентностите на педагогическите специалисти и на непедагогическия персонал за работа в мултикултурна среда и за преодоляване на стереотипи и дискриминационни нагласи.
- Преодоляване на дискриминационните нагласи чрез провеждане на различни инициативи (екскурзии, отбелязване на дати от празничния календар, информационни кампании и други дейности).
- Реализиране на форми на взаимодействие между децата и учениците от различен етнически произход за утвърждаването на междукултурните ценности и многообразието в образователната среда с цел изграждане и възпитаване у подрастващите на социокултурен модел на поведение, основан на поведенчески модели за хуманизъм и толерантност.
- Изработване на Инструментариум за ранно идентифициране на ученици в риск от преждевременно напускане на образователната система и за диференциран подход при определяне на потребностите им от предоставяне на индивидуална подкрепа.
- Изработване на специализирани методики за обучение по български език за деца с друг майчин език, които не владеят добре български език за всички възрастови групи (3-6 г.) и за разновъзрастови групи.
- Провеждане на информационни кампании за лица от уязвими групи, включително за завършване на средно, професионално, колежанско и висше образование, особено за профили, специалности и професии, които дават перспектива за реализиране на пазара на труда.
- Осъществяване на дейности за повишаване на осведомеността на родителите от уязвими групи относно ползите от образованието.
- Прилагане на политики за толерантност и уважение към културните различия и ефективно междукултурно взаимодействие, за преодоляване на негативни **обществени** нагласи, основани на етнически произход и културна идентичност.
- Подкрепа на образователни практики, иновативни идеи и дейности, насочени към трайно приобщаване и образователна интеграция, включително за повишаване на дигиталните умения.
- Обучение на образователни медиатори и родители за придобиване на умения за работа в електронна среда (в т.ч. образователни платформи, търсене на електронно съдържание и др.).
- Разширяване на възможностите за учене през целия живот, включително чрез неформално и информално образование.
- включване във форми за образование и обучение на лица, които не са завършили средно образование
- популяризиране на ученето сред всички слоеве на населението за участие във форми на учене през целия живот.
- Ограмотяване на възрастни.

ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Политиките в областта на общественото здраве се създават за подобряване на здравето на всички граждани. Целите в този приоритет са насочени към активна превенция на хроничните незаразни болести и социално значими болести и активното подпомагане на уязвими групи да получат ефективен достъп до здравни грижи и здравно обслужване.

Основна задача на институциите и в частност на РЗИ – Благоевград и личните лекари е провеждането на политики в областта на здравната профилактика сред лицата в риск. Необходимо е да се преодолее затруднения достъп до медицински грижи, по обективни и субективни причини. Да се осигури устойчивост на превантивните дейности не само сред уязвимите общности, но и сред обществото като цяло. Да се осигури подкрепа и медицински грижи, за ограничаване разпространението на COVID-19, ваксинационни програми и др.

Достъпът до здравни услуги се гарантира чрез посредничеството на здравните медиатори, които са свързващо звено между уязвимите групи от населението и системата на здравеопазването. На територията на областта има общини, които нямат лечебни заведения, а в малки населени места липсват аптеки и постоянно пребиваващи лични лекари.

Оперативна цел: Равнопоставеност в достъпа до качествено обществено здравеопазване и подобряване на здравословното състояние на населението в обособените уязвими етнически общности, с концентрация на бедност.

Общи цели:

1. Подобряване на майчиното и детското здравеопазване в обособените уязвими етнически общности с концентрация на бедност. Системно провеждане на дейности, осигуряващи здравните аспекти на ранното детско развитие.
2. Подобряване на достъпа до качествено обществено здравеопазване на лица, намиращи се в ситуация на бедност и социална уязвимост.
3. Намаляване на стигмата и дискриминацията на хора от уязвими групи.
4. Повишаване на информираността в областта на общественото здраве.
5. Развитие на концепцията за здравна медиация.
6. Подобряване на комунално-битовите условия в публичната среда на ромските квартали за осигуряване на живот в здравословна и чиста среда на обитателите им за превенция на появата и разпространението на инфекциозни болести.
7. Осигуряване на устойчиво изпълнение на политиката по отношение провеждането на ваксинопрофилактиката и разширяване на обхвата на ваксинираните лица с оглед изпълнение на имунизационния календар, националните ваксинационни програми и поддържане на висок имунизационен обхват.

Участие на местните власти и членове от общността във фазата на подготовка на мерките, за осигуряване на добър обхват.

Мерките за постигане на целите в приоритет здравеопазване за изпълнение на Стратегията:

1. Дейности за превенция на ранни бременности на малолетни и непълнолетни.
- Разяснителни кампании, семинари и кръгли маси.
2. Осъществяване на акушеро-гинекологични прегледи с мобилни кабинети в населени места с компактно ромско население.
3. Повишаване на обхвата на деца без лични лекари открити от здравните медиатори.
4. Провеждане на имунизации с мобилни екипи в населени места без лични лекари.
5. Провеждане на профилактични прегледи на деца с мобилни педиатрични кабинети.
6. Провеждане на разяснителни кампании за необходимостта от ваксиниране на населението със задължителните имунизации по Националния имунизационен календар и за ползите от препоръчителните имунизации.
7. Провеждане на скринингови изследвания с мобилен мамограф за превенция на рака на млечната жлеза.
8. Дейности по превенция и контрол на ХИВ чрез услуги по анонимно и безплатно консултиране и изследване за ХИВ и сексуално предавани инфекции в КАБКИС и мобилни медицински кабинети.
9. Дейности по подобряване контрола на туберкулозата сред ромска общност чрез провеждане на скрининг за риска, придружаване и изследване за туберкулоза; подкрепа в процеса на лечение на болните от туберкулоза.
10. Провеждане на прегледи за социално значими заболявания с мобилни кабинети - флуорографи, ехографи и клинични лаборатории.
11. Обучение на здравни медиатори за придобиване на необходимите знания и умения, за да са в услуга на уязвимите групи.

ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ

Преодоляването на териториалната сегрегация на ромите е стъпка в борбата с маргинализацията, премахването на незаконните (неофициалните) селища и/или квартали и подпомагане на ромите да се установят в интегрирани квартали. Търсене на инструментариум за подобряване на правните и икономически условия за премахване на несъответстващите на Закона за устройството на територията (ЗУТ)/законодателството жилища и квартали.

Обособените квартали продължават да бъдат една от основните пречки за цялостната интеграция на ромите в обществото, тъй като условията на живот в тях водят до задълбочаване на изключването им, до занижаване на възможностите за подобряване на образователния, социално-икономическия и здравния статус и до маргинализиране на значителна част от общността.

Приоритетно разработване от общините на общи и подробни устройствени планове с цел уреждане на статута на териториите и налагане на изискванията за инфраструктура и жилищно и друго застрояване. Разработване и осъществяване на дългосрочни програми за интегрирана жилищна среда

Реализиране на мерки за регулиране и благоустрояване на ромските квартали

(изграждане на детски площадки и спортни зали на открито и закрито), разширяване на възможностите за изграждане на собствени домове, с цел подобряване на средата за живот на местните общности. Разширяване на законния достъп до качествена вода, електричество и канализация в обособените квартали с концентрация на бедност.

Насърчават се дейности, които са свързани с изпълнение на проекти, осигуряващи подкрепа за социалната интеграция на маргинализирани групи в т.ч. и роми чрез подобряване на жилищните условия, при осигурени кадастрална и градоустройствена основа, изграждане на техническа инфраструктура за квартали с компактно ромско население и за нови терени, предназначени за ниско жилищно строителство, изграждане на социални жилища и обекти на социалната инфраструктура.

Изграждане/реновиране на социалната инфраструктура на здравеопазването, образованието, културата и др. в квартали, с концентрация на бедност, вкл. за предоставяне на интегрирани здравно-социални услуги и услуги за развитие на деца и възрастни в общността.

Съдействие за осигуряване на социални, общински жилища за най-маргинализираните и уязвими общности. В програмите за социално жилищно настаняване, ромите следва да бъдат включени съвместно със семейства от мнозинството. За да се осигури успеха на такива програми е необходимо да се предвиди дългосрочна социална и психологическа подкрепа. Тук проблем възниква и от това, че някои общини не разполагат с общински жилища.

Подкрепа и прилагане на иновативни и ефективни решения за преодоляване на енергийната бедност сред ромски общности в страната, и включване на квартали с преобладаващо ромско население в програми за енергийно обновяване. Насърчаване на екологичната справедливост и борба с ощетяване по отношение на околната среда, като в същото време се осигури достъп до течаща вода, адекватна канализация, събиране и управление на отпадъци, екологични услуги, електричество, газ, достъп до транспорт, финансови услуги и цифрови комуникации.

Държавният поземлен фонд (ДПФ) обхваща земеделските земи - държавна собственост, включително и такива, които са застроени или представляват прилежащи площи към стопански сгради. При изпълнение на процедурите за стопанисване и управление на земите от ДПФ и осъществените ежегодни проверки не е установено наличие на имоти от ДПФ, които са превърнати в гета или със самонастанили се ромски семейства.

По отношение на възможностите за придобиване на собственост върху земеделски земи от безимотни граждани в уязвимо положение от ромски произход, както и такива в неравностойно положение от други етнически групи със земи от ДПФ, са необходими законодателни промени, тъй като процеса по оземляване е приключил през 2008 година.

Областна дирекция „Земеделие” Благоевград провежда търгове за отдаване под наем и аренда на земи от ДПФ след предварително съгласуван и одобрен списък с имоти и след Заповед от министъра на земеделието, храните и горите, при условия, ред и цени, определени в правилника за прилагане на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи.

Оперативна цел: Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура и инфраструктура за публични услуги.

Общи цели:

1. Създаване на кадастрална карта и кадастрални регистри на територии, включващи зони с компактно ромско население.
2. Разработване от общините на общи и подробни устройствени планове с цел уреждане на статута на териториите и налагане на изискванията за инфраструктура и жилищно и друго застрояване.
3. Реализиране на мерки за благоустрояване (изграждане на детски площадки и спортни зали на открито и закрито) в квартали с преобладаващо ромско население, с цел подобряване на средата за живот на местните общности.
4. Търсене на инструментариум за подобряване на правните и икономически условия за премахване на несъответстващите на Закона за устройството на територията (ЗУТ)/законодателството жилища и квартали.
5. Разработване и осъществяване на дългосрочни програми за интегрирана жилищна среда.
6. Съдействие за осигуряване на социални общински жилища за най-маргинализираните и уязвими общности.
7. Изграждане/реновиране на социалната инфраструктура на здравеопазването, образованието, културата и др. в квартали, с концентрация на бедност, вкл. за предоставяне на интегрирани здравно-социални услуги и услуги за развитие на деца и възрастни в общността.
8. Разширяване на законния достъп до качествена вода, електричество и канализация в обособените квартали с концентрация на бедност.
9. Подкрепа и прилагане на иновативни и ефективни решения за преодоляване на енергийната бедност сред ромски общности в страната, и включване на квартали с преобладаващо ромско население в програми за енергийно обновяване.

Мерките за постигане на целите:

12. Мониторинг на динамиката на развитието на маргинализираните територии.
13. Развитие на инфраструктура за предоставяне на интегрирани здравно-социални и социални услуги в общността за уязвими групи
14. Подкрепа при развитието на образователна, културна, спортна инфраструктура и насърчаване на публично-частното партньорство.
15. Разширяване на обхвата на достъп до надеждно водоснабдяване и безопасно отвеждане на отпадъчните води, редовно събиране на битови отпадъци.
16. Надеждно електроснабдяване
17. Подобряване на жилищната ситуация – преодоляване на пренаселване на жилища, работа за постигане енергоспестяване, чрез качествена топлоизолация и алтернативни източници на енергия и отопление.

ЗАЕТОСТ

Оперативната цел на приоритет „Заетост” в Стратегията на област Благоевград за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021 -2030) на област Благоевград се стреми към равен достъп и подобряване реализацията на ромите на пазара на труда. Повишаване на дела на заетите, които са в неравностойно положение, намаляване на социалните неравенства и активното социално приобщаване на уязвимите етнически групи. Общите цели са насочени към равнопоставен достъп до първичен пазар на труда чрез насърчаване на работодателите, провеждане на дуално обучение, стажове и чиракуване.

Реализацията на пазара на труда и повишаване на пригодността за заетост на групите в неравностойно положение е един от основните приоритети на активната политика по заетостта. Разработени са и се прилагат комплекс от мерки за подпомагане на бързи и качествени преходи от неактивност и безработица към заетост от една страна и от образование към заетост от друга. С това се цели успешната интеграция на лица в неравностойно положение, както на пазара на труда, така и в социално-икономическия живот на страната.

Превантивният ефект срещу социалното изключване и маргинализацията заемат особено важно място в политиката по заетостта. Икономически неактивните лица, включително ромите са потенциална работна сила на пазара на труда. Тяхното интегриране на пазара на труда и активно включване в заетост ще продължи с прилагането на подходящи целенасочени действия.

През периода 01.01.2020г. – 30.06.2021г. Дирекции ”Бюро по труда” от област Благоевград реализираха редица мерки насочени към подобряване конкурентността на трудовия пазар на безработните роми и създаване на условия за увеличаване на заетостта им. От общо регистрираните 21264 ср.м.бр безработни лица през отчетния период на територията на област Благоевград, 16,01 % от лицата при регистрацията им са се самоопределили като роми, като са попълнили декларация за етническа принадлежност.

През периода м. януари 2020г. – м. юни 2021г. в инициатива “Повишаване конкурентоспособността на ромите на пазара на труда” са включени 1684 лица от регистрираните в Дирекции “Бюро по труда” Благоевград, Разлог, Гоце Делчев, Сандански и Петрич. В „Ателие за търсене на работа” са включени 295 лица, групово мероприятие по професионално ориентиране са преминали 103 лица, а активно поведение на пазара на труда – 57 лица. На 952 лица от ромската общност, регистрирани като безработни, търсещи работа в дирекции “Бюро по труда” от Благоевградска област е осигурена подходяща заетост. Едно лице с висше образование е назначено по Национална програма „Старт на кариерата’’, като младши експерт в Областна дирекция на МВР – Благоевград. По Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” са включени 130 лица, по програми и проекти – 57 лица и в насърчителни мерки за обучение и заетост – 6 лица. Предвид ниското образователно и квалификационно равнище на лицата от ромския етнос, различните програми за заетост най-често са единствената възможност за трудовата им реализация. Устроени на работа на първичен пазар на труда през отчетния период са 758 лица. Лицата от наблюдаваната група са с ниско образователно равнище и без квалификация, поради това и реализацията им на първичния трудов пазар е проблематична. Политиките по активиране на младежи успешно идентифицират групите с най-значителни проблеми – ромите и младежите с основно и по-ниско образование.

Безработните младежи до 29 години са една от приоритетните целеви групи на активната политика на пазара на труда. Своевременна подкрепа на младите хора ще се предоставя чрез

изпълнението на Препоръка на Съвета на ЕС „Мост към работни места – укрепване на Гаранцията за младежта''. Стратегията насочва внимание към младежите, които по-трудно намират работа, поради по-ниската конкурентоспособност на пазара на труда, като безработни до 29 години ; младежи, които са без работа, необхванати от системите за заетост, образование и заетост ; младежи, рано отпаднали от системата на образованието. Въпреки това, трудовите посредници търсят възможности за устройването им на подходяща работа, отнасят се с необходимото внимание и подкрепа към тях.

Психологът на ДБТ – Благоевград оказва методическа помощ и подкрепа и на Дирекции „Бюро по труда" – Разлог, Гоце Делчев, Сандански и Петрич по отношение мотивирането на лицата от ромската общност, регистрирани като безработни в бюрата по труда за придобиване на умения за успешно представяне пред работодатели и активно поведение на пазара на труда. Провеждат се срещи с представители на неправителствени организации, както и с експерти, работещи в Общинските администрации на Област Благоевград и Областна администрация - Благоевград по проблемите на заетостта на ромското население, на които се оказва помощ и съдействие при информиране, консултиране и реализиране сред ромите на различни програми и проекти за заетост, насърчителни мерки за заетост и обучение и професионална квалификация по различни проекти и програми, съгласно Закона за насърчаване на заетостта и Националния план за действие по заетостта, както и по ОП "Развитие на човешките ресурси".

Като цяло трудностите, пред които са изправени ромите, могат да бъдат обобщени в три основни групи, както следва:

1. Трудности по отношение на права
   - Продължаващо неравенство и дискриминация;
   - Традиционни нагласи в ромската общност относно (не)равноправието на мъжете и жените.
2. Трудности по отношение на справедливо (пре)разпределение
   - Недостатъчно участие на ромите в качественото общо образование;
   - Недостатъчно участие на ромите в платена, качествена и устойчива заетост (вкл. като самонаети лица), с висок процент на ромите, работещи в „сивия'' сектор;
   - Недостатъчен достъп на ромите до подходящи жилищни условия и основни услуги;
   - Лошо здравеопазване и недостатъчен достъп на ромите до качествени здравни и превантивни услуги;
3. Трудности по отношение на представителство
   - Липса на участие на ромите във формулирането на политики и вземането на решения, липса на гражданска ангажираност и участие в изборите;
   - Овластяване на ромската жена, засилване на способността за правене на стратегически избори за своето бъдеще.

Отчитайки досегашното изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012 – 2020), като основни стратегически намерения биха могли да се изведат:

- По–добра координация и интегриран подход при реализиране на политиките и мерките;

- Споделена отговорност, която включва припознаване от всички заинтересовани страни на собствените отговорности при провежданите политики;
- Ефективност и ефикасност на прилаганите политики;
- Прилагане на иновативни и гъвкави подходи, мултиплициране на добри практики и подходи в политиките за приобщаване и участие на ромите;
- Подобряване на информационното осигуряване, по–голяма публичност на позитивните примери.

Оперативна цел:

Равнопоставен достъп и подобряване реализацията на ромите на пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях; намаляване на социалните неравенства и активното им социално приобщаване.

За постигане на дългосрочната оперативна цел за равнопоставен достъп и подобряване реализацията на ромите на пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях, намаляване на социалните неравенства и активното им социално приобщаване, в Плана за действие за изпълнение на Стратегията са заложени общите цели и мерките за тяхното постигане, а именно:

1.Равнопоставен достъп на пазара на труда чрез:

- Насърчаване на работодатели да създават работни места за групи в неравностойно положение на пазара на труда;

- Насърчаване на предприемачество и собствен бизнес за групи в неравностойно положение на пазара на труда;

- Насърчаване на дуалното обучение, стажуването и чиракуването, както и на валидирането на придобитите умения;

- Повишаване на квалификацията включително преквалификация към търсени професии;

- Подкрепа за придобиване и усъвършенстване на дигитални умения и компетенции сред търсещите работа лица, с фокус върху младежите и продължително безработните;

- Подобряване на посредническите услуги по заетостта;

- Подобряване достъпа до заетост и обучение чрез интегрирано предоставяне на услуги по заетост и социално подпомагане;

- Повишаване на участието на жени от уязвимите общности на пазара на труда, с фокус върху уязвимите възрастови групи 18-29г. и 55+г.;

- Подкрепа за придобиване на зелени умения;

- Насърчаване на гражданския и социалния диалог в подкрепа на трудовата реализация на ромите;

- Активиране на продължително безработни и икономически неактивни лица, чрез насърчаване на трудовото медиаторство.

2. Социална икономика:

- Популяризиране на социалното предприемачество сред лица от ромската общност чрез провеждане на информационни кампании/прояви/уебинари.

Мерки:

- Мотивиране за активно поведение на пазара на труда/за търсене на работа.
- Организиране на обучение за придобиване на професионална квалификация и/или на ключова компетентност.
- Насърчаване на заетостта чрез предприемачество.
- Провеждане на кампании с ромски организации с цел запознаване с проектите и програмите на Агенцията за хора с увреждания, вкл. Самостоятелна стопанска дейност, Рехабилитация и интеграция и Национална програма за заетост на хората с увреждания по чл. 44, ал. 1 от ЗХУ (НПЗХУ).
- Осигуряване на заетост на първичния пазара на труда.
- Активиране на икономически неактивни лица чрез трудово медиаторство.
- Подобряване достъпа до заетост и обучение на уязвими групи чрез предоставяне на интегрирани услуги по заетост и социално подпомагане.
- Обучение и насърчаване на заетостта в дейности по опазване на околната среда.

Изпълнението на мерките по приоритет ,,Заетост'' ще допринесе за изпълнение на индикаторите по приоритет ,,Социално включване'' от Националния план за развитие и има основна роля за изпълнението на Цел 1 ,,Изкореняване на бедността във всичките и форми и навсякъде'' и някои аспекти от Цел 2 ,,Край на глада – постигане на продоволствена сигурност и по – добро хранене, стимулиране на устойчиво селско стопанство'', Цел 5 ,,Постигане на равенство между половете и овластяване на всички жени и момичета'', Цел 8 ,,Насърчаване на приобщаващ и устойчив икономически растеж, пълна и продуктивна заетост и достойни условия на труд за всички'' и Цел 10 ,,Намаляване на неравенството между и в рамките на държавите'' от Целите за устойчиво развитие на ООН.

Постигането на равенство, приобщаване и участие на ромите изисква сътрудничество на всички пряко ангажирани институции на национално, регионално и местно ниво в партньорство с гражданското общество и пълноценно участие на ромите в този процес.

За да се постигне реален напредък до 2030 г., в който ромските общности в цялото си многообразие имат равни възможности и равно участие във всичките сфери на живота, се изискват съвместни действия от всички участници в процеса.

ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И АНТИДИСКРИМИНАЦИЯ

В някои общини на територията на област Благоевград социалната изолация засилва предразсъдъците срещу ромите, което прави тяхната маргинализация социално приемлива и засилва антиромските нагласи. Ромите продължават да се сблъскват негативни обществени нагласи и предразсъдъци. В други общини се наблюдава добра интеграция и по-малко проблеми свързани с оземляване, пазар на труда, социално-икономическото приобщаване и грамотност.

Все още дискриминационните прояви и антиромските нагласи продължават да създават бариери пред ромската общност въпреки усилията, които се полагат за намаляване на усещането за дискриминация сред ромите.

В девет от общините са отбелязани микрозони (населени места с висока уязвимост), в някои от които се наблюдава крайна бедност, безработица, ниското ниво на образование, неадекватните жилищни условия, лошото здравеопазване и благосъстояние сред част от ромското население, които поставят в неравноправно положение представителите на тези общности.

Тук е мястото да отбележим, че и вътре в самата общност се наблюдават дискриминационни процеси свързани с социално-икономическото ниво. Освен това, част от ромските жени и деца са подложени на дискриминация, изключване, трафик на хора, ранни бракове и крайна бедност. Най-проблемни са браковете на непълнолетни и принудителните бракове, които биват оправдавани с ромската култура и традиции. Много от тях не се докладват на органите на реда, а от там следва и проблема с непълнолетни майки или иначе казано: деца раждат и отглеждат деца.

Проблем за една част от ромското население в микрозоните, който води много последствия е невъзможността за придобиване на лични документи. Това от своя страна обрича предварително на неуспех всеки опит за намиране на работа, регистрация в бюрата по труда, придобиване на квалификация или каквото и да е развитие.

Целите в приоритета ще засилят борбата с дискриминацията като разширят фокуса на работата по приобщаването и участието на ромите в нови хоризонтални и структурни области извън заетостта, образованието, здравеопазването и жилищното настаняване.

Оперативна цел: Гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на „език на омразата".

Общи цели:

1. Повишаване на институционалната култура и експертния капацитет на публичните институции (в т.ч. национална и местна администрация, съд, прокуратура и органи на МВР) по отношение на политиките за разнообразие, равнопоставеност, достойнство и основни човешки права на ЕС:
    - повишаване на информираността по отношение на „равноценността" на културите и уважение на културното многообразие;
    - повишаване на информираността за бедността като фактор за появата на негативни социални феномени и за етническата хетерогенност на зоните с концентрация на бедност;
    - изграждане на капацитет за работа с лица, живеещи в дълбока бедност и лица от малцинствени общности (т.е. с различен език, религия, общностен етнос и т.н.) – с респект към различието, достойнството и основните човешки права;
2. Гарантиране и ефективна защита на правата и достойнството на българските граждани в уязвимо социално положение, принадлежащи към различни етнически групи;
    - Подобряване на мерките за идентифициране, превенция и зашита на жертви на антиромски нагласи, езика на омразата и престъпленията от омраза;
    - Подобряване на мерките за ефективно наказателно правораздаване в случаи

на език на омразата и престъпления от омраза;

- Подобряване на мерките за социална реинтеграция на лишените от свобода, принадлежащи към етнически малцинства или произхождащи от социална среда, характерна с дълбока бедност, вкл. чрез целенасочено междуинституционално подпомагане;
- Подобряване на услугите по правна защита на лица, принадлежащи къметнически малцинства, както и на лица, живеещи в домакинства с дълбока бедност;
- Подобряване достъпа на ромските жени до правна помощ и правосъдие.
- Подобряване на мерките за закрила на малолетни и непълнолетни лица, принадлежащи към етнически малцинства, както и на деца, живеещи в домакинства с дълбока бедност;
- Подобряване на дейностите за ограничаване отпадането на ромските деца от училище;
- Приобщаване на лица от ромската общност към дейността по опазване на обществения ред, чрез включването им в Местните комисии за обществен ред и сигурност;
- Системно прилагане на мерки, постепенно повишаване на правната култура сред общностите в уязвимо социално-икономическо положение.

3. Повишаване на гражданското участие и информираност за гражданските права и задължения на лицата, живеещи в зоните с концентрация на бедност:
    - Повишаване на правната култура на ромите във връзка с придобиването, ползването и съхраняването на български лични документи;
    - Повишаване на информираността и гражданската култура на ромите във връзка с правата и задълженията по отношение на образованието, здравеопазването, жилищните условия и заетостта;
    - Повишаване на информираността на ромите за адекватна реакция срещу езика на омразата и фалшивите новини, засилващи атниромските нагласи и дискриминация.
    - Повишаване на информираността на ромите с акцент върху ромските жени и младежи, във връзка с възможностите за достъп до правна помощ;
    - Превенция на нежелани социални феномени в зоните с концентрация на бедност (в т.ч. ранни бракове, домашно насилие, битова престъпност и противообществени прояви). Изграждане от страна на общината и правоохранителните институции на системи за видеонаблюдение, аналогични за останалата част на населените места;
    - Превенция на специфичните форми на трафик на хора в зоните с концентрация на бедност и осигуряване на допълнителни мерки при защита на жертвите на трафик на хора, принадлежащи към етнически малцинства, с цел понижаване на броя на случаите на трафик на хора и повишаване на разкриваемостта и съдебните производства срещу трафиканти;
    - Разработване и прилагане на услуги за реинтеграция на деца – жертви на трафик с цел ефективна социализация на тази най-уязвима група, постигане на благосъстояние и цялостно развитие.

Мерките за постигане на целите:

1. Проведени кампании за повишаване на осведомеността относно домашното насилие и насилието, основано на полов признак.
2. Повишаване на ефективността на системата за социално подпомагане чрез повишаване на квалификацията на социалните работници, включително и за работа в мултиетническа среда.
3. Разширени услуги за първична правна помощ за уязвимите групи.
4. Съдействие от НПО за проучване, създаване на условия за превенция и справяне с многобройните неблагоприятни условия, пред които са изправени ромските жени и ромските деца.
5. Дейности по превенция, предотвратяване и противодействие на противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.
6. Обучение на служители в институции и МВР по правата на човека и проблемите на малцинствата в рамките на професионалното обучение по месторабота.
7. Прилагане на Координационния механизъм за рефериране и обгрижване на случаи на непридружени български деца и деца-жертви на трафик, завръщащи се от чужбина.
8. Мониторинг и контрол по спазване правата на детето в образователни институции, лечебни заведения, специализирани институции за деца и социални услуги, с цел недопускане на дискриминация и гарантиране правата на децата.
9. Привличане на представители на ромска общност чрез реализиране на дейности по превенция на трафика на хора, включително провеждане на обучения за идентификация и насочване на жертви на трафик на хора.

КУЛТУРА И МЕДИИ

Ромското културно наследство е част от културното многообразие на област Благоевград. Кметовете на територията на областта се стремят да дават възможност и насърчават всички етнически групи да се включват, изявяват и показват в културния живот на общините.

Социализация чрез културен диалог е основна цел в този приоритет. Запазване на традиционни занаяти и култура на ромската общност, запазване и подобряване на условията за творческо развитие.

Намаляване на антиромските нагласи посредством недискриминационно отразяване на представителите на ромската общност в медиите. Широко отразяване на положителни, успешни и образовани представители на общността, които представляват добрия пример за ползите от приобщаването и равните възможности.

Оперативна цел: Подобряване на условията за равнопоставен достъп на ромската общност до обществения културен живот, съхранение и популяризиране на ромската традиционна култура, развитие и популяризиране на творчеството като фактори за културна интеграция и социално сближаване. Преодоляване на езика на омразата и възпроизвеждането на предразсъдъци към ромите в медиите с оглед на

изграждане на позитивен образ на общността.

Общи цели:

1. Съхраняване и популяризиране на традиционната култура на ромската общност.
2. Съхраняване и популяризиране на традиционни занаяти от общността.
3. Насърчаване на творческото развитие на представители на общността.
4. Стимулиране на ромската общност за активно участие в обществения културен живот и насърчаване на междукултурния диалог.
5. Деетнизиране на феномените на бедност в българските обществени медии.
6. Борба с ксенофобията, расизма, антиромските нагласи и езика на омразата в медийното пространство.

Мерките за постигане на целите:

1. Подкрепа на творчески проекти в областта на музейното дело и изобразителните изкуства, насочени към представяне и популяризиране на традиционната култура на ромите
   - проекти с участие на представители на ромската общност, насърчаващи междукултурния диалог.
2. Подкрепа на творчески проекти в областта на сценичните изкуства (професионални и любителски) за създаване и разпространение на културен продукт, насочени към ромската общност, с участие на представители на ромската общност.
3. Насърчаване на представители от общността за съхранение и популяризиране на традиционни занаяти.

МЕХАНИЗМИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИНТЕГРАЦИОННАТА ПОЛИТИКА

Стратегията на област Благоевград за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) ще се изпълнява от институции и организации, които съгласно своите правомощия и компетентности ще залагат конкретни дейности и мерки, свързани с насърчаването на равнопоставеността на жените и мъжете в България.

Изпълнението на политиките за равноправно приобщаване и участие на ромите са изградени на база на ефективно и целенасочено използване на наличните ресурси на национално, регионално и местно ниво. Те са в синхрон с политиките на европейско ниво, произтичащи от членството на страната в ЕС и достъпа до фондовете на ЕС за програмен период 2021-2027 г.

Основен инструмент за прилагане на оперативно ниво на Стратегията на област Благоевград за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) са общинските планове за действие за 2021-2023 г. Плановете са отворени с цел да се реагира гъвкаво при необходимост от промени и при спазване на съответните бюджетни процедури.

Координиране на модела за разпределение на управленските отговорности между органите на изпълнителната власт:

Координираща роля по изпълнението на Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) има Националната контактна точка, която е Секретариатът на НССЕИВ.

Координираща роля по изпълнението на Стратегията на област Благоевград за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) има Областна администрация

Благоевград и по-конкретно Съвета по етнически и интеграционни въпроси.

Включване на общините в изпълнението на политиките за приобщаване и участие на ромите чрез:

- С решение на съответния общински съвет в общините могат да се създават общински съвети за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси.
- Разработване, съвместно с представители на местната ромска общност, на конкретни годишни планове на основата на предварително идентифициране, анализ и оценка на проблемите и нуждите на местните ромски общности и в съответствие с областните стратегии и Националната стратегия за равенство, приобщаване и участие на ромите в Република България (2021-2030).
- Плановете се приемат от общинските съвети, следва да бъдат ресурсно обезпечени, а изпълнението им да е тясно обвързано с приобщаващите цели и индикатори, заложени в Плана за интегрирано развитие на общината.
- Делегиране на дейности подкрепени от собствените средства на общините, за приобщаване и участие на ромите на общинско ниво.
- Изграждане на подходящи консултативни и координационни механизми с участието на граждански структури и всички заинтересовани страни, включително представители на ромската общност.
- Формиране на необходимия административен капацитет в структурите на общинските администрации чрез възлагане на определени функции на дирекции, отдели, звена или отделни експерти, отговарящи за изпълнението на интеграционните политики.
- Назначаване на общински експерти по етнически и интеграционни въпроси, там, където това е необходимо.

Финансирането на приобщаващите политики и програми се осъществява със средства от държавния бюджет, общинските бюджети, от Европейските фондове и други източници.

- Осигуряване, в рамките на средствата за общините от общата субсидия за делегираните от държавата дейности, на разработването и изпълнението на общински програми, съобразени с приоритетите на интеграционната политика.
- Финансиране на мерки и дейности, на национално и местно ниво, които да носят информация за състоянието и тенденциите на развитие на ситуацията по приоритетните сфери на тази Стратегия на съответната територия; това ще подпомага планирането на мерки или предприемане на действия в условия на криза или извънредна ситуация;
- Стимулиране на общините да финансират изпълнението на мерки и инициативи чрез общинските бюджети за сметка на собствени приходи, и в партньорство с НПО
- Подходящо финансиране на НПО, които предоставят такива дейности, тъй като тези дейности са от решаващо значение за създаването на среда и условия за приобщаване и участие.
- Финансиране на тематични проекти по Програми от Структурните фондове и Кохезионния фонд, Европейския съюз, Съвета на Европа и други.
- Адекватно интегриране на потребностите и проблемите на ромите в новата многогодишна финансова рамка за периода 2021-2027 г. и съответните приоритети на

програмите с оглед финансова подкрепа чрез инструментите на ЕС. Финансовата подкрепа чрез инструментите на ЕС има важна допълваща роля към прилаганите политики за намаляване на бедността и социалното изключване. За следващия програмен период 2021-2027 г. България ще получи средства от Европейски социален фонд+ за Програмата за развитие на човешките ресурси 2021-2027 (ПРЧР), Програмата за храни и/или основно материално подпомагане 2021-2027 (ПХ) и Програмата за образование 2021-2027 (ПО), както и от Европейския фонд за регионално развитие за Програмата „Развитие на регионите“ 2021-2027(ПРР).

Основна цел при изпълнението на Стратегията ще бъде осигуряване на дълготраен положителен ефект на политиките за равенство, приобщаване и участие на ромите във всички приоритетни области.

МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Дългосрочната цел на тази Стратегия е осигуряването на реално и ефективно равенство и намаляване на различията между ромите и общото население.

Оценката на изпълнението на Стратегията на област Благоевград за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) ще се осъществява чрез Система за мониторинг, оценка и контрол за изпълнение на Стратегията. Системата за мониторинг осигурява регулярна, систематична проверка, контрол и проследяване на напредъка и качеството на изпълнението на Стратегията и плановете на 14-те общини за действие по нея, както и на всички други интервенции (дейности, проекти, изследвания, проучвания и др.) за приобщаване и участие на уязвими етнически малцинства с фокус ромите изпълнявани на местно ниво от общините, НПО, университети и други институции. Осигурява се оценка на въздействието в резултат на прилаганите интервенции, като се идентифицират проблемите при прилагането на мерките, с цел подобряване тяхната ефективност и ефикасност.

- събиране на данни чрез формални и неформални методи на местно и областно ниво.
- анализиране на събраната информация и оценка на въздействието.
- формулиране на препоръки и указания за подобряване на изпълнението на Стратегията на област Благоевград за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030).

Наблюдение на изпълнението на Стратегията

1. Годишното отчитане на напредъка на Стратегията. Това се извършва чрез изготвяне на ежегоден административен мониторингов доклад на база на информации от общините на територията на областта.
- Звеното за мониторинг активно участва в изготвяне на отчета.
2. Обсъжда се и се гласува в Съвета по етнически и интеграционни въпроси.
3. Докладът се изпраща на НССЕИВ за включване в Доклад за напредъка на Националната стратегия за равенство, приобщаване и участие на ромите 2021-2030.

Мониторинговите доклади трябва да носят информация за степента на изпълнение на набелязаните цели, ефективността и ефикасността на постигнато въздействие върху заинтересованите страни.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За да се постигане равенство, приобщаване и участие на ромите във всички процеси на обществения живот е необходимо сътрудничество на всички пряко ангажирани институции на национално, регионално и местно ниво. Освен това, партньорското участие на ромите в този процес е задължително и неделимо условие за постигане на резултати, напредък и реализация на начертаните цели.

Всички участници в политиките за равенство, приобщаване и участие реализира реален напредък до 2030 г., в който ромските общности в цялото си многообразие имат равни възможности и равно участие във всички сфери на живота, се изискват съвместни действия от всички участници в процеса.

Стратегията има рамков характер. Задава насоки на действия в приоритетните области за периода 2021-2030 г. Те могат да бъдат допълвани и актуализирани, съобразно динамиката на потребностите за развитие и предизвикателствата на социалноикономическата ситуация.

Проектът на настоящата Стратегия се съгласува с членовете на Съвета по етнически и интеграционни въпроси по предложение на Звеното за мониторинг, избрано на 16.07.2021 г. и се утвърждава от областния управител.